(ग) सो अध्यादेश बमोजिम पाएको, हासिल गरेको वा भोगेको कुनै हक, सुविधा कर्तव्य वा दायित्वमा असर पार्ने छैन, र

(घ) माथि लेखिएका कुनै त्यस्तो हक, सुविधा, कर्तव्य र दायित्वका सम्बन्धमा गरिएको कुनै कानूनी कारवाही वा उपायलाई असर पार्ने छैन र उक्त अध्यादेश कायम रहे सरह त्यस्तो कुनै कानूनी कारवाही वा उपायलाई शुरू गर्न, चालू राख्न वा लागू गर्न सकिनेछ ।

लालमोहर सदर मिति २०२५।४।२१।२

आज्ञाले–
रमानन्दप्रसाद सिंह
श्री ५ को सरकारको का. मु. सचिव ।

श्री ५ को सरकार

कानून तथा न्याय मन्त्रालय

श्री ५ महाराजाधिराज महेन्द्र वीर विक्रम शाह देवबाट राष्ट्रिय पंचायतको सल्लाह र सम्मतिले बनाई बक्सेको तल लेखिए बमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको छ –

२०२५ सालको ऐन नं. ३

स्वस्तिश्री गिरिराजचक्रचूडामणि नरनारायणेत्यादि विविध विरुदावली विराजमान मानोन्नत महेन्द्रमाला परम नेपालप्रतापभास्कर ओजस्विराजन्य परम गौरवमय तेजस्वी त्रिभुवनप्रजातन्त्रश्रीपद परम उज्ज्वल कीर्तिमय नेपालश्रीपद परम प्रोज्ज्वल नेपालतारा परम पवित्र ॐ रामपट्ट परम ज्योतिर्मय सुविख्यात त्रिशक्तिपट्ट परम सुप्रसिद्ध प्रवल गोरखादक्षिणबाहु परमाधिपति अतिरथी परम सेनाधिपति श्री श्री श्री श्री श्रीमन्महाराजाधिराज महेन्द्र वीर विक्रम शाह देव देवानाम् सदा समरविजयिनाम् ।

अञ्चल सभा (सभापति तथा उप–सभापति) निर्वाचन सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको ऐन

प्रस्तावनाः– अञ्चल सभाको सभापति तथा उप–सभापतिको निर्वाचनको सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराज महेन्द्र वीर विक्रम शाह देवबाट राष्ट्रिय पञ्चायतको सल्लाह र सम्मतिले यो ऐन बनाई बक्सेको छ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

१. संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भः– (१) यस ऐनको नाम "अञ्चल सभा (सभापति तथा उप–सभापति) निर्वाचन ऐन, २०२५" रहेको छ ।

(२) यो ऐन नेपाल अधिराज्यभर लागू हुनेछ ।

(३) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषाः– विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा–

(क) "निर्वाचन आयोग" भन्नाले नेपालको संविधान तथा तत्काल प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम गठित निर्वाचन आयोग सम्झनु पर्छ ।

(ख) "अञ्चल सभा" भन्नाले अञ्चल सभा ऐन, २०२४ को दफा २ बमोजिम गठन भएको अञ्चल सभा सम्झनु पर्छ ।

(ग) "निर्वाचन" भन्नाले अञ्चल सभाको सभापति तथा उप–सभापति पदको लागि हुने निर्वाचन सम्झनु पर्छ ।

(घ) "मतदाता" भन्नाले सम्बन्धित अञ्चल सभाको सदस्य सम्झनु पर्छ ।

(ङ) "उम्मेदवार" भन्नाले अञ्चल सभाको सभापति वा उप–सभापति पदको लागि खडा हुने उम्मेदवार सम्झनु पर्छ ।

(च) "तोकिए बमोजिम" भन्नाले निर्वाचन आयोगले जारी गरेको आदेशमा तोकिए बमोजिम सम्झनु पर्छ ।

३. निर्वाचन अधिकृतको नियुक्तिः– (१) प्रत्येक निर्वाचनको लागि निर्वाचन आयोगले निर्वाचन अधिकृत नियुक्त गर्नेछ । निर्वाचन आयोगले आवश्यक देखेमा निर्वाचन अधिकृतको अतिरिक्त रिटर्निङ्ग अधिकृत र पोलिङ्ग अधिकृत पनि नियुक्त गर्न सक्नेछ ।

(२) निर्वाचन आयोगले रिटर्निङ्ग अधिकृत र पोलिङ्ग अधिकृत नियुक्त गरेकोमा बाहेक निर्वाचन आयोगले निर्देशन दिएमा उप–दफा (१) बमोजिम नियुक्त भएको निर्वाचन अधिकृतले आवश्यकतानुसार रिटर्निङ्ग अधिकृत र पोलिङ्ग अधिकृत नियुक्त गर्न र अन्य कर्मचारीहरूलाई समेत निर्वाचनको काममा खटाउन सक्नेछ ।

(३) उप–दफा (१) वा (२) बमोजिम नियुक्त भएको रिटर्निङ्ग अधिकृत वा पोलिङ्ग अधिकृतलाई निर्वाचन अधिकृतले अवस्था हेरी आफ्नो सबै वा केही अधिकार प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

४. निर्वाचनको साधारण सूचनाः– निर्वाचन अधिकृतले निर्वाचनको मिति, स्थान, समय र दरखास्त दाखिल गर्नु पर्ने म्यादको निर्णय गर्नेछ र त्यसको सूचना मतदाताहरूको जानकारीको लागि प्रकाशित गर्नेछ ।

५. उम्मेदवारको लागि दरखास्तः– (१) निर्वाचनमा उम्मेदवार हुन चाहने मतदाताले दफा ४ बमोजिमको सूचनामा तोकिएको म्याद भित्र आफै उपस्थिति भै वा अख्तियार

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

प्राप्त वारीस पठाई निर्वाचन अधिकृतले तोकेको ढांचामा निजसमक्ष दरखास्त दिनुपर्छ। त्यस्तो दरखास्त प्राप्त भए पछि निर्वाचन अधिकृतले सो दरखास्त रीत पूर्वकको छ छैन हेरी रीत पूर्वकको भए दर्ता गर्नु पर्छ र रीत नपुगेकोमा सच्याउने मौका दिनु पर्छ। दरखास्तवालाले सच्याउन नचाहेमा सोही व्यहोरा दरखास्तमा जनाई राख्नु पर्छ।

(२) उप-दफा (१) बमोजिम दरखास्त दिने उम्मेदवारले आफ्नो दरखास्तमा एकजना प्रस्तावक र एकजना समर्थकमा नबढाई दुईजना मतदाताको सहीछाप गराउनुपर्छ।

(३) कुनै निर्वाचनमा कुनै एक उम्मेदवारको प्रस्तावक वा समर्थक भईसकेको यक्ति सोही निर्वाचनमा सोही पदको लागि खडा हुने अर्को उम्मेदवारको लागि प्रस्तावक वा समर्थक भएको दरखास्तलाई मान्यता दिइने छैन।

६. एक भन्दा बढी पदको लागि उम्मेदवार हुन नपाउने:– कुनै मतदाता एउटै निर्वाचनमा एक भन्दा बढी पदको लागि उम्मेदवार हुन सक्ने छैन।

७. दरखास्तको जांच गर्ने:– दरखास्त दिने म्याद समाप्त भएपछि निर्वाचन अधिकृतले उम्मेदवार वा निजद्वारा अख्तियार प्राप्त वारिस उपस्थित हुने समय र स्थान तोकि उपस्थित हुन आएकालाई आफू समक्ष राखी दरखास्तको जांच गरी मुचुल्का खडा गर्नेछ।

८. नाम फिर्ता लिने:– (१) उम्मेदवारले नाम फिर्ता लिन चाहेमा निर्वाचन अधिकृतले तोकेको म्याद भित्र लिखित सूचनादिई आफ्नो नाम फिर्ता लिन सक्नेछ।

(२) उप-दफा (१) बमोजिम नाम फिर्ता लिने सूचना दिईसकेपछि सो सूचना फेरि फिर्ता माग्न पाइने छैन।

९. उम्मेदवारको नामावलीको प्रकाशन:– दफा ८ बमोजिमको नाम फिर्ता लिने म्याद समाप्त भएपछि निर्वाचन अधिकृतले उम्मेदवारहरूको नामावलीको सूची तयार गरी आफ्नो कार्यालयको सूचना पाटीमा टाँस्नेछ।

१०. निर्विरोध छानिने:– उम्मेदवारहरूको संख्या निर्वाचन गरिने पदको संख्या भन्दा बढी नभएमा निर्वाचन अधिकृतले निज वा निजहरू निर्विरोध छानिएको भनी तुरुन्तै घोषणा गर्नु पर्छ।

११. मतपत्र:– निर्वाचन अधिकृतले प्रत्येक मतदातालाई तोकिए बमोजिमको मतपत्र दिनेछ।

१२. मतपत्र बदर हुने अवस्था:– मतपत्र बदर हुने अवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

१३. मतदान केन्द्रमा प्रवेश:– निर्वाचन अधिकृतले मतदान केन्द्रमा मतदाता बाहेक अरू व्यक्तिलाई प्रवेश गर्न नदिन सक्नेछ।

१४. अशक्त मतदाता:– कुनै अशक्त मतदाताले आफैले मतपत्र दिन नसक्ने भई आफ्नो पत्यारको कुनै व्यक्तिलाई साथै लैजान माग गर्दा निर्वाचन अधिकृतले उचित ठहराएमा त्यस्तो व्यक्तिलाई मतदाताको साथमा मतदान केन्द्रमा प्रवेश गर्न दिन सक्नेछ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

१५. मतदानको तरीकाः– मतदान गोप्य तरीकाले हुनेछ ।

१६. संकट कालमा मतदान स्थगित गर्नेः– (१) कुनै मतदान केन्द्रमा हुल दङ्गाभई वा कुनै प्राकृतिक बिपद वा अरू कुनै कारणले गर्दा मतदान कार्य हुन नसक्ने भएमा त्यस्तो मतदान केन्द्रमा निर्वाचन अधिकृत वा सो केन्द्रमा काम गर्न खटिएको अन्य कुनै अधिकृतले सो दिन मतदानको काम स्थगित गरी सो कुराको सूचना अरू कुनै अधिकृतले भए निर्वाचन अधिकृत मार्फत र निर्वाचन अधिकृतले भए सोझै निर्वाचन आयोगमा तुरून्त दिनु पर्छ ।

(२) उप-दफा (१) बमोजिम स्थगित गरिएको केन्द्रको मतदान गर्ने मिति र समय निर्वाचन अधिकृतले सकभर चांडो ठेगाना गरी सो मिति र समयमा मतदान कार्य सम्पन्न गरी त्यसको सूचना निर्वाचन आयोगमा समेत दिनु पर्छ ।

१७. मतपेटिका विगारिएमा वा हराएमा पुनःमतदान गर्नेः– (१) कुनै मतदान केन्द्रको निर्वाचनमा कुनै मतपेटिका लुटिएमा वा चोरिएमा वा कुनै गैर–कानूनी तवरले खोलिएमा, बिगारिएमा वा दुर्घटनावस वा जानी-जानी नास गरिएमा वा हराएमा सो मतपेटिका जुन मतदान केन्द्रको हो सो केन्द्रको मतदान बदर हुनेछ र सो स्थानमा पुनः मतदान हुनेछ ।

(२) उप-दफा (१) अनुसार कुनै केन्द्रको मतदान बदर गर्नु पर्ने अवस्था परेकोमा निर्वाचन अधिकृतले सो बदर गरी निर्वाचन आयोगमा सो व्यहोराको प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्छ । सो केन्द्रमा पुनः मतदान गर्ने मिति र समय सकभर चांडो निर्वाचन अधिकृतले ठेगाना गरी मतदान कार्य सम्पन्न गरी त्यसको सूचना निर्वाचन आयोगमा समेत दिनु पर्छ ।

१८. मतपत्र दिनु अगावै गर्नु पर्ने विधिः– मतदान दिने स्थानमा निर्वाचन अधिकृतले मतदातासंग आवश्यक सोधपुछ गरी मतदाता सूचीमा चिह्न लगाई मतपत्र दिनु पर्छ ।

१९. मतपेटिका बन्द गर्नेः– (१) मतदान समाप्त भएपछि निर्वाचन अधिकृतले उम्मेदवार वा निजको वारिस उपस्थित भए निजको सामुन्ने मतपेटिकाको मतपत्र छिराउने प्वाल बन्द गर्नुपर्छ र बन्द गरिएको प्वाल नफोडी खोल्न नहुने गरी आफ्नो र उम्मेदवार वा निजको वारिसले पनि लाहाछाप लगाउनु पर्छ ।

(२) निर्वाचन अधिकृतले मतपत्र दिंदा प्रयोग गरेको मतदाताको नामावली, मतपेटिका बाहिर छाडिएका मतपत्रहरू तथा निर्वाचन सम्बन्धी अरू कागजात मुचुल्काहरू छुट्टा छुट्टै खाममा राखी आफ्नो र उम्मेदवार वा निजको वारिसले पनि लाहाछाप लगाई बन्द गर्नु पर्छ ।

२०. मतगन्तीः– (१) मतदान समाप्त भएपछि निर्वाचन अधिकृतले मतगन्ती गर्नुपर्छ ।

(२) मतगन्ती गर्ने ठाउँमा निर्वाचन अधिकृत, निजलाई मद्दत गर्न खटिएका कर्मचारीहरू र उम्मेदवार वा निजको एकजना वारिस बस्न पाउने छन् । सो देखि वाहेक अरू व्यक्तिलाई बस्न दिन हुँदैन ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(३) मतगन्ती गर्ने काममा वाधा दिने व्यक्तिलाई निर्वाचन अधिकृतको आदेशले मतगन्ती गर्ने ठाउँबाट हटाउन सकिनेछ ।

(४) निर्वाचन अधिकृतले मतगन्ती गर्ने काम सकेसम्म लगातार जारी राखी सिध्याउनु पर्छ । कुनै कारणले मतगन्ती गर्ने काम विचैमा रोक्नु परेमा निर्वाचन अधिकृतले मतपत्रहरू, मतपेटिकाहरू र निर्वाचन सम्बन्धी अरू कागजात बन्द गरी आफ्नो र उम्मेदवार वा निजको वारिसको समेत लाहाछाप लगाई हिफाजत साथ राख्नु पर्छ ।

२१. निर्वाचनको परिणाम घोषणा गर्नेः– (१) मतगन्ती गरी सकेपछि निर्वाचन अधिकृतले हरेक उम्मेदवारले पाएको मतको कूल संख्या चढाई परिणाम तालिका तयार गर्नु पर्छ ।

(२) उप-नियम (१) बमोजिमको परिणाम तालिकाको आधारमा खसालिएको र सदर भएको कूल मतको पचास प्रतिशत भन्दा बढी मत पाउने उम्मेदवारलाई निर्वाचन अधिकृतले निर्वाचित भएको घोषणा गर्नुपर्छ ।

तर, प्रथम मतदानमा कुनै उम्मेदवारले पचास प्रतिशत भन्दा बढी मत प्राप्त गर्न नसकेमा सवै भन्दा बढी मत पाउने दुइ उम्मेदवारलाई कायम राखी उनीहरू मध्येबाट निर्वाचन गराउन पुनः मतदान गराई खसालिएको र सदर भएको मतको वहुसंख्यक मत पाउनेलाई निर्वाचित भएको घोषणा गर्नुपर्छ ।

(३) उप-नियम (२) बमोजिम निर्वाचन परिणामको घोषणा गरे पछि निर्वाचन अधिकृतले परिणाम तालिकाको प्रति लिन चाहने उम्मेदवार वा निजको वारिसलाई दस्तूर नलिई एक एक प्रति दिनु पर्छ र एक एक प्रति श्री ५ को सरकारमा र निर्वाचन आयोगमा तुरून्त पठाउनु पर्छ ।

२२. निर्वाचन सम्बन्धी कागजातः– (१) निर्वाचन सम्बन्धमा प्रयोग भएका कागजहरू मध्ये, निर्वाचन अधिकृतको जिम्मामा रहेको सदर वा बदर भएका मतपत्रहरूको बन्दीखाम, मुचुल्काहरूको बन्दी खाम, मतपत्र दिंदा प्रयोग गरेको मतदाता नामावलीको बन्दीखाम निर्वाचन विशेष अदालतको आदेश विना खोल्न र सो भित्रको कागज कसैले हेर्न हुँदैन ।

(२) उप-दफा (१) मा लेखिएको कागजात बाहेक निर्वाचन सम्बन्धी अरूकागजात-हरू कसैले हेर्न वा त्यसको नक्कल लिन चाहेमा तोकिए बमोजिमको दस्तूर तिरी हेर्न वा नक्कल लिन सकिनेछ ।

(३) उप-दफा (१) मा उल्लेखित कागजातहरू उजुरी परेकोमा अन्तिम टुङ्गो नलागेसम्म र उजुरी नपरेकोमा निर्वाचन भएको ३ महीनासम्म नसडाई सुरक्षित राख्नु पर्छ ।

२३. आदेश जारी गर्ने र निर्देशन दिनेः– (१) निर्वाचनको कार्यबिधिको सम्बन्धमा निर्वाचन आयोगले आदेश जारी गर्न सक्नेछ र त्यस्तो आदेश नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित गरिनेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(२) निर्वाचन संचालनको सम्बन्धमा निर्वाचन आयोगले निर्वाचन अधिकृत, रिटर्निङ्ग अधिकृत र पोलिङ्ग अधिकृत तथा निर्वाचनको काममा खटिएका अन्य कर्मचारी-हरूलाई समय समयमा निर्देशन दिन सक्नेछ र त्यस्तो निर्देशन पालन गर्नु निजहरूको कर्तव्य हुनेछ ।

२४. अञ्चल सभा (सभापति तथा उप-सभापति) निर्वाचन अध्यादेश, २०२५ निस्कृय भएपछि त्यस्को परिणामः– अञ्चल सभा (सभापति तथा उप-सभापति) निर्वाचन अध्यादेश, २०२५ निस्कृय भएपछि अर्को अभिप्राय नदेखिएमा सो निस्कृयताले–

(क) निस्कृय हुँदाको बखत कायम नरहेको कुनै कुरालाई जगाउने छैन,

(ख) सो अध्यादेश बमोजिम चालू भएको कुरा वा सो बमोजिम रीत पुऱ्याई अघि नै गरिएको कुनै काम वा भोगी सकेको कुनै कुरालाई असर पार्नेछैन ।

(ग) सो अध्यादेश बमोजिम पाएको, हासिल गरेको वा भोगेको कुनै हक, सुबिधा, कर्तव्य वा दायित्वमा असर पार्ने छैन, र

(घ) माथि लेखिएको कुनै त्यस्तो हक, सुबिधा, कर्तव्य वा दायित्वका सम्बन्धमा गरिएको कुनै कानूनी कारवाही वा उपायलाई असर पार्ने छैन र उक्त अध्यादेश कायम रहे सरह त्यस्तो कुनै कानूनी कारवाही वा उपायलाई शुरू गर्न, चालू राख्न वा लागू गर्न सकिने छ ।

लालमोहर सदर मिति २०२५।४।२१।२

आज्ञाले–

रमानन्दप्रसाद सिंह

श्री ५ को सरकारको का. मु. सचिव ।

श्री ५ को सरकारको छापाखानामा मुद्रित

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।